

ELEMENTARNE ZAGADNIENIA EKONOMII

Red. R. Milewski

Rozdział I. Podstawowe pojęcia i przedmiot ekonomii

Czym się zajmuje ekonomia?

Potrzeby ludzkie, produkcja i praca, czynniki produkcji

Proces gospodarowania, podmioty i decyzje gospodarcze

Własność

Pojęcie własności

Klasyfikacja własności

Gospodarka i systemy gospodarcze

Ograniczoność zasobów, racjonalność gospodarowania i rachunek ekonomiczny

Granica możliwości produkcyjnych

Racjonalność gospodarowania i rachunek ekonomiczny

Metody badań ekonomicznych, kategorie i prawa ekonomiczne

Modele ekonomiczne

Ekonomia a inne nauki

Z historii myśli ekonomicznej. Główne nurty i przedmiot badań współczesnej ekonomii

Narodziny ekonomii jako nauki. Ekonomia klasyczna

Ekonomia neoklasyczna

Keynesizm i jego ewolucja

Renesans koncepcji liberalnych i konserwatywnych

Monetaryzm

Nowa ekonomia klasyczna

Szkoła neoaustriacka

Ekonomiczna teoria polityki

Ekonomia podaży

Instytucjonalizm

Marksizm

Rozdział II. Metody i narzędzia analizy ekonomicznej

Metody badawcze stosowane w ekonomii. Budowa modeli i teorii ekonomicznych

Metody i etapy postępowania badawczego

Przykłady modeli ekonomicznych i ich wykorzystanie

Dane ekonomiczne. Tablice i wskaźniki

Dane w postaci szeregów czasowych i dane w ujęciu przekrojowym

Wielkości absolutne i względne (wskaźniki)

Wielkości nominalne i realne

Wielkości przeciętne (średnie). Rodzaje średnich

Zmienne ekonomiczne i zależności między nimi

Zmienne ekonomiczne, zależności funkcyjne i wykresy

Zależności liniowe i nieliniowe

Nachylenie linii prostej i krzywej

Rozdział III. Własność

Własność w sensie ekonomicznym a własność w sensie formalnoprawnym

Pojęcie własności w sensie prawnym i ekonomicznym. Przedmiot i podmiot

własności

Ekonomiczny podmiot własności państwowej

Ekonomiczny podmiot własności akcyjnej

Rozmieszczenie i wykorzystanie zasobów gospodarczych w świetle teorii
praw własności

Pojęcie, powstanie i typy praw własności

Koszty transakcji. Ekonomiczna analiza prawa

Własność a efektywność

Rozdział IV. Współczesne systemy społeczno-gospodarcze

Charakterystyka gospodarki rynkowej

Dominacja prywatnej własności czynników produkcji

Rynkowa alokacja zasobów gospodarczych

Reguły funkcjonowania gospodarki rynkowej

Zalety i słabości gospodarki rynkowej

Ewolucja systemu rynkowego w krajach rozwiniętego kapitalizmu

Zmiany w charakterze rynku i konkurencji

Zmiany stosunków własnościowych

Charakterystyka gospodarki centralnie planowanej

Geneza i początki gospodarki centralnie planowanej

Główne cechy i reguły funkcjonowania gospodarki centralnie planowanej

Wady gospodarki centralnie planowanej

Rozdział V. Podstawowe kategorie gospodarki rynkowej

Gospodarka naturalna a towarowa

Pieniądz. Funkcje pieniądza

Cena. Funkcje cen

Pojęcie i funkcje rynku. Klasyfikacja rynków

Popyt i czynniki go określające

Popyt a cena. Krzywa popytu

Nietypowe krzywe popytu

Pozacenowe determinanty popytu

Cenowa elastyczność popytu

Mieszana cenowa elastyczność popytu

Dochodowa elastyczność popytu

Podaż i czynniki ją określające

Podaż a cena. Krzywa podaży

Pozacenowe determinanty podaży

Podaż i cena a czynnik czasu

Cenowa elastyczność podaży

Cena równowagi rynkowej

Przesunięcia krzywej popytu a cena równowagi

Przesunięcia krzywej podaży a cena równowagi

Mierzenie cenowej elastyczności popytu

Mierzenie cenowej łukowej elastyczności popytu

Mierzenie cenowej punktowej elastyczności popytu

Rozdział VI. Gospodarstwo domowe

Gospodarstwo domowe jako specyficzny podmiot gospodarujący. Funkcje i cel jego działalności

Czynniki określające wydatki na konsumpcję

Aktywa gospodarstw domowych. Prawdopodobieństwa postępowania gospodarstw domowych w dziedzinie konsumpcji

Produkcyjna funkcja gospodarstw domowych

Pozycja gospodarstwa domowego w gospodarce rynkowej i centralnie planowanej

Instytucjonalne zabezpieczenie interesów konsumentów i pracowników

Rozdział VII. Przedsiębiorstwo

Przedsiębiorca i przedsiębiorstwo

Rodzaje przedsiębiorstw

System bodźców w przedsiębiorstwie

Pojęcie i klasyfikacja bodźców ekonomicznych

Bodźce dla szeregowych pracowników

Bodźce dla naczelnego kierownictwa

Majątek, fundusze i wynik finansowy przedsiębiorstwa

Funkcja produkcji. Elementy teorii produkcji

Analiza kosztów produkcji

Koszty księgowe i koszty ekonomiczne

Koszty w okresie krótkim

Koszty w okresie długim

Modele struktur rynku. Równowaga przedsiębiorstwa

Równowaga przedsiębiorstwa w warunkach konkurencji doskonałej

Równowaga przedsiębiorstwa monopolistycznego

Konkurencja monopolistyczna i oligopol

Procesy monopolizacji. Ustawodawstwo antymonopolowe

Funkcjonowanie przedsiębiorstw w okresie transformacji ustrojowej w Polsce

Rozdział VIII. Podział dochodów

Wprowadzenie

Zróżnicowanie dochodów i majątku. Miary dysproporcji

Ruch okrężny dochodów i wydatków

Zasadnicze czynniki determinujące podział dochodu

Klasyczna teoria podziału

Podstawy neoklasycznej teorii podziału. Teoria produktywności krańcowej

Popyt, podaż i ceny czynników produkcji

Typowe krzywe popytu i podaży czynników produkcji

Rynek pracy. Płaca. Wpływ związków zawodowych i państwa na wysokość płac

Rynek kapitału. Procent

Nietypowe krzywe podaży czynników produkcji

Podaż ziemi. Renta gruntowa

Renta ekonomiczna i dochody niezbędne

Zysk

Rozdział IX. Podstawowe kategorie i czynniki wzrostu gospodarczego

Pojęcie wzrostu gospodarczego

Pojęcie i sposoby obliczania produktu krajowego brutto

Produkt i dochód narodowy jako miary rozwoju gospodarczego i dobrobytu

Podażowe i popytowe determinanty dochodu narodowego

Determinanty dochodu narodowego w okresie krótkim

Popyt globalny a dochód narodowy

Składniki globalnego popytu i ich determinanty

Dochód narodowy zapewniający równowagę

Mnożnik

Determinanty wzrostu gospodarczego w okresie długim

Zdolności wytwórcze gospodarki a dochód narodowy

Czynniki wzrostu gospodarczego

Funkcja produkcji i postęp techniczny

Zatrudnienie i wydajność pracy a tempo wzrostu gospodarczego .

Kapitał i jego efektywność a tempo wzrostu gospodarczego Model Solowa

Postęp techniczny i jego determinanty

Krzywa jednakowego produktu

Linia jednakowego kosztu

Istota postępu technicznego

Granice wzrostu gospodarczego

Rozdział X. Społeczno-ekonomiczne funkcje współczesnego państwa

Pojęcie państwa

Za i przeciw rozbudowie funkcji gospodarczych państwa

Nurt etatystyczny

Nurt neoliberalny

Rola państwa we współczesnej gospodarce

Fakty

Przyczyny wzrostu wydatków publicznych

Prawo Wagnera

Wojny i szybkie zmiany strukturalne

Ekonomia polityki

Ekonomiczne funkcje państwa

Funkcja alokacyjna

Problem dóbr publicznych

Efekty zewnętrzne

Brak konkurencji

Wady strukturalne

Funkcja redystrybucyjna

Funkcja stabilizacyjna

Rola państwa w okresie transformacji gospodarki

Rozdział XI. Sfera świadczeń społecznych

Pojęcie i formy świadczeń społecznych

Funkcje świadczeń

Podmioty w sferze wytwarzania usług społecznych

Problemy finansowania i podziału świadczeń

Kierunki reformy systemu świadczeń społecznych w Polsce

Rozdział XII. Budżet państwa

Pojęcie i funkcje budżetu państwa

Zasady polityki budżetowej

Podatki

Wydatki budżetu państwa

Aktywna i pasywna polityka fiskalna

Deficyt budżetowy i dług publiczny

Rozdział XIII. System pieniężno-kredytowy

Istota i formy pieniądza. System pieniężny

Ewolucja systemu bankowego. Funkcje banków

Pojawienie się banków i rozwój systemu bankowego

Funkcje banków

Kredyt

Kreacja pieniądza

Bank centralny. Instrumenty kontroli podaży pieniądza

Funkcje banku centralnego

Instrumenty oddziaływania banku centralnego na podaż pieniądza

Koszt posiadania pieniądza, stopa inflacji, stopa procentowa i cena obligacji

Popyt na pieniądz i podaż pieniądza

Czynniki determinujące popyt na pieniądz

Czynniki determinujące podaż pieniądza

Niebankowe instytucje pośrednictwa finansowego. Rynek pieniężny i kapitałowy

Pieniądz i banki w okresie transformacji gospodarki polskiej

Rozdział XIV. Fluktuacje gospodarcze i kryzysy

Cykliczny rozwój gospodarki rynkowej

Pojęcie cyklu koniunkturalnego. Fazy cyklu

Rodzaje wahań cyklicznych

Cykl a wzrost gospodarczy

Teorie wahań cyklicznych

Teorie neoklasyczne

Teorie keynesistowskie

Metody oddziaływania państwa na przebieg cyklu koniunkturalnego

Wahania stopy wzrostu i kryzysy w gospodarce centralnie planowanej

Porównanie fluktuacji gospodarczych w gospodarce rynkowej i centralnie planowanej. Przejawy arytmii gospodarki centralnie planowanej

Główne przyczyny arytmii gospodarczej

Mechanizm arytmii gospodarczej

Ukryte wady planu inwestycyjnego

Cykl nierównowagi gospodarczej

Rozdział XV. Bezrobocie

Wprowadzenie
Zasoby siły roboczej i ich elementy składowe
Pojęcie bezrobocia
Zasoby i strumienie
Typy bezrobocia
Bezrobocie w wybranych krajach
Przyczyny bezrobocia
Ujęcie klasyczne
Ujęcie keynesistowskie
Polityka państwa na rynku pracy
Bezrobocie w okresie transformacji gospodarki polskiej

Rozdział XVI. Inflacja

Równowaga gospodarcza
Inflacja - podstawowe pojęcia
Społeczno-ekonomiczne skutki inflacji
Przyczyny inflacji - przegląd głównych koncepcji teoretycznych
Monetarna (neoilościowa) teoria inflacji
Popytowa teoria inflacji
Kosztowo-strukturalne podejście do inflacji
Inflacja a bezrobocie. Zarys programu polityki gospodarczej
Inflacja w gospodarce centralnie planowanej

Rozdział XVII. Międzynarodowa współpraca gospodarcza

Międzynarodowy podział pracy
Główne formy powiązań gospodarczych z zagranicą
Korzyści z handlu międzynarodowego
Elementy polityki handlowej
Międzynarodowe organizacje w dziedzinie handlu
Kursy walutowe
Bilans płatniczy
Międzynarodowe instytucje i przepływy finansowe
Regionalna integracja gospodarcza
Polska na drodze do członkostwa w Unii Europejskiej

Rozdział XVIII. Gospodarka światowa

Pojęcie gospodarki światowej
Główne podmioty gospodarki światowej
Główne tendencje rozwojowe gospodarki światowej
Główne problemy globalne
Problemy demograficzne
Problemy żywienia
Ograniczoność bogactw naturalnych
Zagrożenia dla środowiska naturalnego
Dysproporcje rozwojowe
Zadłużenie międzynarodowe

Nowy międzynarodowy ład ekonomiczny

Aneks. Transformacja systemu gospodarczego w Polsce - od gospodarki centralnie planowanej do gospodarki rynkowej

Modyfikacje systemowe i kryzys gospodarki polskiej z przełomu lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych

Reformowanie gospodarki w latach osiemdziesiątych

Program stabilizacji i urynkowania gospodarki (plan Balcerowicza)

Przemiany własnościowe

Postępy prywatyzacji w różnych sektorach gospodarki